

ZGODNJA DANICA

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr.,
V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četrt leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide
Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 27. vel. travna 1870.

List 21.

Razodenje v natori.

Ver sit homini magister.

Serce se dviguje mi v persih tesnih,
Novo se življenje mu spet odpira,
Pod nebó zdaj vabi me rajska pómlad
Vživat veselje.

Rad puštim zidove in temne misli,
Grém na prosto, gledam, poslušam, čutim,
Kaj godí nad mano se in krog mene,
In premišlujem.

Zemlja ni več zemlja ko prej je bila,
Spremenila v raj se je pozemeljski;
Veličastne so pred menoj natore
Bukve odperete.

Iz njih berem večno modrost, mogočnost,
Njega, ki je neobsegljiv in večen;
Zemlja in nebó so mi priče glasne
Slave Njegove.

Čerke vse stvari so mi in prizori,
Ki beró oči jih pazljive moje,
Ves zavzet stermím nad modrostjo sveto,
Ki je v stvarjenji.

In iz njih učim za življenje kratko
Zlatih se vodil in naukov modrih,
Ktere je zapisal neskončni Stvarnik
Vsemu človeštvu.

Tú spoznavam, kaj je modrost človeška,
Kaj umetnost, ki jo imá vsa zemlja,
Vidim, da vse proti modrosti večni
Dim je v višavi.

Ako bilko v travi pogledam skrito,
Ali zrém drevó tam najviše v gozdu,
Vse mi kaže: Človek hrepéni kvišku
Kakor rastlina.

Kar rastlina je brez dežja in rose
In brez žarkov solnčnih, gorkote, luči,
To si človek, ak' ti pomoč ne pride
Iznad višave.

Gledam mravljo, ki se ves dan ukvarja,
Ali na cvet od cveta letečo čbelo,
Spet mi pravi: Človek delaj marljivo
V svojem življenji.

Kdor se kot čebela in mravlja trudi,
Ne obupa, če se potí mu čelo,
Vse izveršil z vspedom bo dobrim, srečno
Našel zaklade.

Ako gledam v sinje vodé zercalo,
Ki je čista kakor kristal in svitla,
Spet učí me: Človek ohrani čisto
Serce in dušo.

Blagor mu, ki hrani si čisto serce,
Veči to zaklad je ko kupi zlata,
Brez primere je srečen, ker njegova
Last so nebesa.

Krog sebe poslušam krilatih pevcev
Zbor glasan, njegovo me vnaema petje,
Harmonija sladka mi vliva v serce
Rajsko veselje.

To budí me, da iz sercé povzdignem
Glas svoj in pridružim se pevcem drobnim,
Ž njimi združen Večnemu pojem hvalo
V pesmi doneči.

Slabe vém besede so, v ktere vlivam
Sveta čustva, ki jih goji mi serce;
Vendar, Večni! sprejmi zahvalo mojo
V pesmi ponižni.

Hvalo in čast pojem s stvarni Ti vsimi
Za nauke, ki razodel si jih mi
V vsem stvarjenji, molim. častim Te v prahu;
Ozri se na me!

Fr. Cimperman

Premili mladini.

Po gorah in dolih
Cvetice sem bral,
Pa lepši od d'viške
Mi travnik ni dal.

Vse trate prehodil
Sem cvetek iskat,
Za d'viško lepoto
Šopiček vezat.

Sem venčike spletal
Prav mično lepé,
Jih angelj naj deva
Na dviške glavé.

Rad dal bi naj lepši
Marij' na altar,
In drugih devištvu
Poklonil bi v dar.

Oj mila nedolžnost,
Kak srečno živiš,
Pri rožicah rajskih
Vse slasti dobiš!

V nebeških livadah
Žarčla boš ti,
Ak tukaj ostanéš
Nedolžna vse dni.

Dal venček naj gorši
Tvoj Jezus ti bo
V plačilo neskončno
Za čednost lepo.

Že tukaj ti rož'ce
Vse dneve zlaté;
Pa tamkej vse lepši
Se tebi zoré.

Življenje je tvoje
Mlad majnik že zdaj,
Tvoj majnik pa tamkaj
Ti večni bo raj.

Le verna, le verna
Gospodu ostan':
Gotovo na zadnje
Ti vence bo dan!

Br. A. V.

Praznik Marije Pomočnice.

Marija „pomoč kristjanov“ — to je kaj priserčno ime. Na privoljenje, ki so ga ranjki mil. knez in škof Anton Alojzi leta 1856 dobili iz Rima, se v naši škofiji obhaja ta god po cerkveni pratiki 24. majnika, ker ta dan so se bili papež Pij VII s svojega pregnanstva v Rim vernili. Verniki imajo posebno zaupanje k Materi Božji, ki je „Pomoč kristjanov.“ V Torinu na Laškem

so letos napravili veliko bratovščino Marije Device s primkom „Pomoč kristjanov.“ Bratje in sestre si med drugim posebno prizadevajo odvracati bogokletstvo in vsako hudo govorjenje zoper vero, razširjajo dobre bukve, priporočajo vdeleževati se procesij v čast najsvetejš. Zakramenta in Matere Božje, hoditi k sv. maši, sv. Reš. telo k bolnikom spremljati itd. — Ker mora grešnik v tem se pokoriti, v čemur greši, in to popravljati, kar je poprej podiral, bodo „liberalni“ časniki imeli prilike dosti to bratovščino v pomoček svoje pokore obračati ter jo razširjati, ker ravno hudobni časnikarji dandanašnji naj gerje bogokletje počenajajo.

V Torinu imajo cerkev (zdi se mi, da novo) z imenom „Pomoč kristjanov.“ Prišle so tudi na svetlo bukvice, ki razširjajo čast „Marije pomočnice.“ (Nove giorni — consagrati all' augusta Madre del Salvatore sotto al titolo Maria Ausiliatrice, pel sac. Giovanni Bosco. Torino 1870.)

Dandanašnji v teh prehudih časih Bog deli posebne milosti na prošnjo Marije Pomočnice. 10. rožn. 1868 pride v cerkev Marije-pomagaj v Torin gospodsk človek. Stopi z voza, gre v cerkev, opravi spoved in obhajilo z veliko pobožnostjo. Po opravljenih molitvah pride v sakristijo, podá dar, in pripoveduje cerkvenemu ravnatelju (direttore) dobroto, ki jo je dosegel na prošnjo Marije D. pomočnice. „Molite za-me“, je rekel, „in natanujate vsemu svetu čuda Gospodove na prošnjo presvete Device... Prišel sem iz Faenze. Imel sem sinčka, edino moje upanje. Zbolí 4 leta star, ni se mi dajalo več upanje za njegovo življenje, in objokoval sem ga kakor mertvega. Prijatelj me hoče tolažiti in mi svetuje, naj opravim devetdnevnicó k Mariji pomočnici kristjanov, in naj objubim kak dar za to cerkev. Vse objubim, in pristavim, da hočem sam priti, svoj dar opraviti in ss. zakramente prejeti, ako milost dosežem. Bog me je uslišal. O sredi devetdnevnic je bil moj sin zunaj nevarnosti, in sedaj je čisto zdrav. Ne bo več moj, temuč zmiraj ga bom imenoval „Mariin otrok.“ Popotoval sem dva dni: ko sem zdaj svojo dolžnost spolnil, se vesel vernem, in vedno bom hvalil Mater usmiljenja, „Marijo Pomagaj.“*)

Bodi tedaj tudi Slovencem priporočeno, naj bi se v mnogoterih britkosti priporočevali v prošnjo Marii Devici, ki je „Pomoč kristjanov.“

Beseda ljubljanskih gg. bogoslovcev na čast ss. Cirilu in Metodu.

Beseda na čast sv. Cirilu in Metodu 19. majnika, ki smo jo bili unkrat omenili, se je kaj dobro obnesla in je veliko zadovoljnost pa polno smeha obudila po napolnjeni dvorani poslušavcev in gledavcev. Dvorana je bila primerno vravnana za slovesnost, od spredej z napravo za igrokazno djanje, govore in petje. Pred vhodom je goste pozdravljaj prezorni napis v domačih barvah: „Dobro došli!“ — v sredi nad preprogo: „Vse za vero in domovino!“ — znotraj v sredi predelka pod podobo slov. aposteljnov pa: „Ss. Ciril in Metod! — Na veke slavil Vaju bode Slovanski naš rod.“ — Tim napisom primerno je bila vsa „beseda“ osnovana, djaj bi sistematično. Na vabilu k besedi je podpisano „semeniško vodstvo.“ To je veselo znamenje; le po taki poti se enake veselice s pravo dostojnostjo in s sadom veršijo. Pričujoči so bili prečastitljivi gg. korarji, naj večí del ljubljanskih in precej zunanjih gg. duhovnov, poslanci Kosta, Svetec, Razlag (dr. Bleiveisa je zadrževal žalni primerljej v njegovi

deržini) in več družih gospodov, zraven gg. bogoslovcev precej učencev z višjih šol itd. ter je prostorna dvorana bila napolnjena. Naslednje djanja so se veršile gibčno izurjeno, lepo umerjeno in namenu prikladno, torej med veliko in splošno pohvalo.

I. V prologu je bogoslovec g. Žgur omenil, da ljubljanski bogoslovci tudi do zdaj niso dremali v oziru na narod in narodno korist, če tudi niso s svojim djanjem očitne pozornosti nase obračali. Okovarjali so se z vedami, ki so prvi in glavni pogoj rodovitnega dela med narodom na cerkvenem in narodnem polji. Nocojšni večer pa ima očitno pokazati, da tudi ljubljanski bogoslovci vedó ceniti zasluge ss. Cirila in Metoda. — Pričujočim kliče: „Dobro došli!“ — zahvalo izreka preblagemu semenškemu gosp. vodju za očetovsko ljubezen sploh, pa za posebno dobroto, da se je slovesnost napravila v čast Cirila in Metoda. Razodeva upanje, da ta svečanost ni „perva in zadnja.“ — Sklene s klicem k ss. Cirilu in Metodu: „Na vaju, slovanska naša brata, ss. Ciril in Metod! se danes o neki zadevi, ki nam serca silno teži, zaupljivo obračamo s ponižno prošnjo, naj bi prosila večnega Boga: da bi razušil steno, ki loči od nas večino naših slovanskih bratov, katerih še milijonov in milijonov živí nekaj v razkolništvu, nekaj v krivoverstvu. O, prosita sosebnó zdaj, ko vesoljnega keršanskega svetá očetje v Rimu zborujejo, da bi posijal v njih serca žarek milosti božje, naj jih razsvetli z lučjo sv. vere, da postanejo z nami vsi tudi po veri edini, kakor smo edini po duhu... V to imé tedaj pomozita, ss. Ciril in Metod!“

II. Častitljivo se je z vodom vjemalo, ko je nato obilni pevski zbor v veličanskem soglasji med glasovirnim spremljanjem prepeval „Slava ss. Cirilu in Metodu.“ (Po Abb. Fr. Liszt-u.) Petje vse je izverstno vodil bogoslovec g. Alijaš.

III. G. Marinko je veselico nadaljevaje v precej dolgem govoru razkazoval, kako bode tovaršem ko slovanskim duhovnom delati a) za vero in b) za narod — po zgledu ss. Cirila in Metoda. Med glavne vzroke, da so se nekdanji Slovenje tako naglo poprijeli svete vere, šteje govornik to, da sta jih ss. Ciril in Metod učila v njih lastnem jeziku, kakor pravi Nestor: „Radi biše Slovené, jako slišáše veličja božja svojim jezikom. (Veseli so bili Slovenje, slišavši veličastja božja v svojem jeziku.)“ V domačem, lepodonečem slovanskem jeziku sta razlagala ss. brata „veličja božja.“ To je bil vzrok, da je k njima vrelo ljudstvo, vedoželjno naklanjalo uho besedam, jih sprejemalo v nepokvarjenem sercu. — Slovén ljubi svoj dom, le nerad zapusti krov očetove hiše, tim draži še mu je mili dom maternega jezika. Slovenska blagovestnika to precej spoznata: zatorej ne le da v domačem jeziku podučujeta, temveč spravita ga tudi v službo Božjo, vstanovita pravopis, poslovenita svete knjige, ter tako pospešujeta ne le napredek, ampak tudi razvoj narodnega jezika. Blažujoči uk in narodni jezik, to je ono skrivno-mično sredstvo, s katerim se je spreobernal Slovén iz strastnega malikovalca v gorečega čistilca pravega Boga; s katerim se je prestvarila njegova z gostimi pragozdi pokrita domovina v cvetoče livade. — Naslednjič razkazuje tovaršem, kako goreče in serčno bode jim delati ko duhovnom po zgledu ss. Cirila in Metoda za vero in narod Zastran „sladko-mile“ besede vere pravi:

Vera, verstvo, prevelike pomembe beseda! Beseda, katoliška vera, nas spominja matere ljubezni, prvih glaskov naših, ki smo jih jeclali pobožno molé ročice proti nebu; predočuje nam v čarovni svitlobi naj slaje trenutke našega življenja, trenutke ki smo jih prebili. pozabivši svet in le Bogu živeči, v rajski radosti. Vera je beseda, ki nas spominja neprestanih bojev, v katerih

*) Rimembranza di una solennità in onore di Maria Ausiliatrice, Torino tip. dell' Orat. di S. Francesco di Sal. 1868.

so se borili kerščanski junaci po divjih gozdih, peščenih pušavah, ali z večnim ledom pokritih planjavah iskaje pridobiti Kristusovi čedi novih ovac; ona nam kaže potoke kervi prelite po krutosti (neusmiljenosti) silovitih trinogov v osramotenje preganjalcem, rast in prospéh zveličalnemu uku; kliče nam v spomin evropske puštinje spremenjene po njenem dihu v naj lepše pokrajine. Vera nas spominja božje milosti, po kateri je rešil Bog revni Adamov rod večne pogube, ter nam kaže krog našega prihodnjega delovanja, nam kaže nalogo našo. — Kdo bi je tedaj ne ljubil, ne plamtel zanjo? Kdo izmed nas, dragi bogoslovci, bi ne daroval zanjo vsega, vsega, ako bi trebalo, tudi zadnjo kapljico seréne kervi? — To tirjajo najslajši spomini, to zahtevajo tisučeri zgledi, to zapoveduje slehernemu katoličanu vera sama — koliko bolj nam njenim oznanovalcem, razširjalcem in borilcem!

Slovenec je pobožen, veren. Ni mu dražega zaklada, kakor od očetov podedovana vera. Idimo na kmete med prosto ljudstvo — in prepričali se bodemo, kak pobožen duh vlada v njem. In mi, njegovi prihodnji varhi in voditelji, mi bi bili malomarni v reči, ki ima za nas in naš rod največo važnost, največo, edino pravo vrednost? Mi bi naj križem držali roke sedanji čas, ko po ovem zakladu režé lačni volčeje od vseh strani? — Tega nikakor ne! — Kakor levinja varuje svoje mladice, tako bodimo mi oprezni, hrabri: borimo se z vsemi dušnimi močmi itd.

Da je duhovnu potrebno domoljubje, se mu vse odveč zdi dokazovati, vender ker tudi to ni brez oporeke, torej nekoliko pojasnuje zadevno dolžnost. Ljubi naj slovenski narod, ker je sam Slovenec, ker dela med Slovenci, za Slovence, ker se živi med Slovenci... Domoljubje je dolžnost slehernemu človeku, torej tudi duhovnu...

Delokrog je slovenskemu duhovnu med Slovenci. Slovence podučuje v zveličanskih resnicah, jim v serca seje seme božje ljubezni, seme ljubezni do vseh ljudi. Spravnost, priznašljivost, ljubav, vsestransko priporoča v spovednici, oznanuje z lece; — in on sam bi naj ne storil tega, kar družim priporoča? On sam bi naj ne ljubil teh, ki so mu naj bliži, svojih ovčic, Slovencev! Kaj bode pač koristila njegova beseda, bodi-si še tako prepričalna, ako poslušalci vedó, da je prišla iz neprijaznih ust itd.?

Pa razun tega, da pastir tudi telesnega prida ovčic ne smé zanemarjati in da ovčice k njegovemu telesnemu živežu pripomorejo, izpeljuje dalje, je treba pomniti še tega posebno tehtnega vzroka, da tudi vera sama tirja domoljubje pri duhovnu. Pogubljiva reka napéne svobode, svobode, ktere bistvo je v tem, da smé teptati katoliško zavest, nam preti od več strani. Národnost ji dela do sedaj še naj terdneje jezi. Slovenski „liberalci“ vsaj nekoliko še hodijo z duhovščino isto pot, vedé, da brez nje pri ljudstvu ne opravijo nič. „Kadar jih več ne potrebujemo, jih potisnemo na stran, kakor nepotrebno nadležno reč, pa je,“ so njihove besede.*) A mi, dragi bratje, storimo se jim vedno potrebne. Pridobimo si še večje zaupanje v narodu... delaje neutrudljivo tudi na slovstvenem polju slovenskem. Podajajmo narodu koristnih in mikavnih knjig, pojasnujmo resnico, razodevajmo potuho lažnjivega liberalstva, vterjujmo vsestransko v umu in v sercih svojih rojakov podpore sv. vere, ter tako odstranjamo in spodrinjajmo sleherni veri sovražno orožje,

*) Zanašajmo se, da je tacih „čudnih“ liberalcev le malo; če bi bili pa res kateri slovenski liberaluhi tacega kalupa, naj si bodo svesti, da bode narod poprej njé na stran potisnil, kakor pa svoje duhovne in sveto vero. Edinost je potrebna v vsem, potlej bo vse prav — za duhovne in časne potrebe. Vr.

ktero utegnejo nasprotniki nastavljati. Omikujmo narod vsestransko, skerbimo, da si voli vsikdar katoliške možake za svoje zastopnike itd.

Po opominu, da naj posnemajo v veri in domoljubju velike prednamce Ravnikarja, Slomšeka... povzame še klic za serčni bor in delavnost v prihodnjem stanu, da bodo res čedi „pastirji“ in „očetje,“ kakor jih narod imenuje, ter med veliko pohvalo pričujočih sklène.

IV. Med velikim zadovoljstvom ter priploskovanjem pričujočih je številni kor bogoslovcev potem kaj izverstno izpel Koseskovo „Kdo je mar? po Ipavcevi skladbi. Bogoslovec Keržič je petje z glasovirom spremljal.

V. O ravno tako osoljenem kakor šalivem in podučljivem naslednjem pogovoru med bogoslovcem, modroslovcem in Ribničanom bomo posebej govorili. Vse je bilo v smehu, ko je v naj hujši vojski med bogoslovcem in modroslovcem Ribničan s težko krošnjo „sühe robe“ prikrevsal, poprosil, da bi se smel „an malu liás zraven usiasti“, pa da naj mu „pamagajo“ krošnjo z obramnic djati. Ni bilo konca smeha, ko je jél nektere svoje dogodbe pripovedovati. Edinemu „filozofu“ in njegovi „novi veri“ „Jüri“ ni bil vstregel, kajti povedal mu je naravnost: „Kadar se pujs najé, če še „karitu“ preoberniti!“

VI. Oddelek iz opere „Il Pirata“ od Bellini-a z goslimi in glasovirom (gg. bogoslovca Bohinec, Keržič) se je s svojim premilimi glasovi po šumečem trigovoru kaj dobro podal. Ta oddelek je častno pričevanje semenišču, da tudi glasbena umetnost ima v njem svoje mesto.

VII. Terpele so predstavljanja že 2 uri (od 8 do 10), torej se je g. Jančigarjeva deklamacija opustila. Brali so se namesto tega pozdravi iz Prage in Gorice (tudi z Dunaja je dospel telegram), in sklenil je pevski zbor besedo VIII s častljivo pesmico „Molitev“ (po Jenkotu).

Vsi pričujoči so bili hvaležni verlim gg. bogoslovcem za lepo in podučljivo „Besedo,“ s katero so bili pričujoče občinstvo razveselili.

Romanje v Marijno-Celje.

(Konec.)

Od „Brandhof-a“ naprej peš greva po vedno večí stermini, okolica dobiva popolnoma obraz planinski in zlasti k desni vzdiguje se sloveče gorovje „Hochschwab“ in „Aflenzerstaritze“ v veličastni visokosti. Popotni tovarš nama je pravil, da se po višinah tega gorovja o zimskih časih vidi na stotine divjih kóz, ki se po prekópnjah solnčijo; — sploh neki po tih krajih divjine vse mergoli, pa se tudi za njeno obrambo na vso moč skerbi, o hudi zimi se ji boje tudi na posebne mesta kerma polága. — Še preden smo dospeli na verh „Seeb-berg a“, se nam je že kazala od unkraj globoke doline visoka pečina, zelo enaka našemu Babjemu zobu, ki straži vhod v kranjsko Švico, v Bohinj. Na verh gore smo se še enkrat ozerli nazaj proti Marija-Celju, potem pak zapustili cesto, vdarili na levo po bližnjici, prekoračili pisano senožet in zdajci spustili se po silno stermem bregu navzdol in priskakljali v malo farno vas „Seewiesen,“ kjer je tudi poštna postaja, druga od Marija-Celja. Okolica te od ostalega sveta tako zelo odločene vasice je tako milo-prijetna, da ni izrečti, in kar sem pisal o Mürzsteg-u, to ponavljam tudi o „Seewiesen-u“. Sprelepa je res zgornje štajerska zemlja: ne slovi zastonj in se res mora vsakemu prijubiti, kdor jo vidi. Rajni nadvojvoda Jovan je boje v Seewiesen o nedeljah prav pogosto k božji službi hodil. Družil se je s tukajšnim ljudstvom v obnaši in boje tudi v noši; kdor bi ga ne bil po osebi poznal, nikakor bi ne bil verjel, da je ta priprosto opravljeni mož ud cesarske hiše. —

Po samotni, pa vendar dovolj prijetni dolini (Au) in po lepi gladki cesti gredé vidiva na verhuncu sterme pečine v podnožju gorovja postavljeno iz grodeljna vlito divjo kozo. Čuditi se je, kako so ljudje mogli skobocati na ta rob in postaviti kaj dobro ponarejeno živalsko podobo, ktera je boje tako narejena, da jo veter lahko suče. Tovarš nama je pravil, da do le-sem se sledijo te zveradi; naprej po dolini jih ni več. Na daljnem popotovanju smo prišli do dveh skor gotovo umetno narejenih jezer, ki ste kmali eno za drugim, in v katerih se menda nabira pičla vodica za naprej doli stoječe fužine. Čez dobro uro od Seewiesen-a jela se je bila ozka dolina zdaj širiti in zavijati proti desni. Romarski tovarš se je napolil v kraj proti svojemu domu. Čez nizek grič od leve je odmeval pogostno tarčni strel, kar je ljudem po tih krajih, ki se v svojih šegah zelo enačijo s Tirolci, navadna zabava popoldan ob nedeljah. Ondi je farna vas Turnau, ki se pa s ceste ne vidi.

Ravno je zvonilo Ave-Marijo, ko prideva že dovolj trudna po cesti navdol v čedno mestice Aflenc. Že pred sva bila sklenila s tovaršem, da se hočeva tu malo opočiti, potem pa koj zvečer v tamni noči odriniti naprej do železnice, ki je prva postaja od te strani dobre 2 uri oddaljeni terg Kapfenberg. Okoli 8 odrineva in v tamnih obrisih pokazala se nama je kmalo vas Thörl (vratice). So pa prave ogromne vrata, ki so naju imele vpeljati v dolgočasno ozko sotesko „Thörlgraben“, ki se vije od Thörl-a naprej blizo doli do Kapfenberg-a. Vhod v to sotesko obrobujete dve navpični stermi pečini, na ktere desni kipi dobro ohranjena grajska razvalina „Schachanstein.“ Ta grad je dal zidati l. 1465 št. Lamberški opat Janez v varstvo romarjev Marijajceljskih zoper napade hudobnežev. Kdaj se je grad razgrudil v razvaline, ne vem povedati. Tu na Thörl-u so velike fužine, ki so pa praznovale, ker bila je nedelja. Z nekako tesnim srcem se podá človek po ptujih krajih v take soteske, skoz kakoršne nama je zdaj kazalo hoditi; le za cesto in za bobneči potok „Thörlbach“ je namreč prostora, drugač pa se vzdigujejo na obe strani s tamnimi gojzdi zaraščene nebotične gore. L. 1849 se je bilo mnogo ogerskih husarjev spozabilo tako, da so postali nezvesti cesarju in svoji prisegi. Pobegnili so bili s konji in z orožjem vred in hiteli skoz to dolino proti svojemu domu v daljno Ogrijo. Njih več pa so bili zasačili v tih ožinah in mógli so dati v bližnjem Bruk-u ob Muri mlado življenje v kazen za nezvestobo. — Proti 10 še le se je dolina jela polagoma širiti in odpirati nama razgled proti tergu Kapfenbergu, ki je kaj prijetno stal v sredi Murične doline, obsejan s svitlimi žarki blede lune, in pritolkla sva poslednjič trudna in zdelana do železnega tira in v terg Kapfenberg. Tu so bili tedaj končani koraki, ktere sva bila odločila s tovaršem romanju v Marijno-Celje. Bilo jih je dosti, ali kesal se nisem še nobenkrat za to pot; — velikoveč hrepenim tako kmali, kakor bo le mogoče, zopet romati v Marijno-Celje, ktero priserčno veselje tudi Tebi, dragi bravec, k sklepu tega spisa iz vsega serca privoši.

Rodolj. Podratitovski.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Blaudunstfabriken. Med drugimi zvezdami, ki pojasnujejo sedanji mrak, so v resnici tudi „Weckstimmen,“ ki jih vreduje Alb. Wisinger na Dunaju. Vsak zvezek obravnava kako posebno prašanje za sedanost in daje čverste in tečne poduke. Četerti zvezek, ki je ravno na svitlo prišel, popisuje tiste brezbožne časnike, ki ubogo ljudstvo za denar žulijo in mu zato vero in mir z duše skubejo. Imenuje jih „Blaudunstfabriken“ ali pečnice, iz katerih se kadí dim, ki

ljudém vid jemlje, in žviga sicer pisano plame, ki pa le oči slepi, in čisto nič ne koristi. Res, za ta škodljivi dim nejevere in sovražljivosti in za to slepivno plame lažnjive olike si judje in drugi snedeži mošnjice polnijo in ljudi k nezadovoljnosti in k nejeveri dražijo.

Prav živo pojasnuje tudi ta zvezek, kako si denarni lakomniki brez vsega truda denar nakopičujejo; imenuje n. pr. nekega tako imenovanega judovskega „bankdirektorja“ (vodnika denarskega barantijstva), ki je en sam dan z mejnicami si nagrabil dobicka devetdeset do sto tisučev gold. Precej potem je ravno tisti v drugem „gešeftu“ pridobil 78 do 100.000 gold. Ti in taki pa dražijo ljudstvo zoper katoliške duhovne, ako ima kateri nekoliko goldinarjev več, ki pa jih po njegovi smerti večí del dobivajo reveži, cerkve, dobrotne naprave, potrebna sorodovina, med tem ko se premoženje denarnih barantačev rado v kupe dergne, da se z njega pomočjo zopet naprej ljudstvo žuli. — Med tem ko „gnadljivi“ iz ljudstva denar vlečejo, pa „blaudunst-erzeugerji“ ali pihavci črnega dima in pisanega plamena kričijo zoper škofe in nune, da naj se spodijo, redovnice iz njih posestev veržejo. —

Dalje govori ta zvezek o „verwaltungs-rathih“ ali velikih vpravnikih pri železnicah in bogataših, ki imajo „privilegium“ pri majhnem opraviu prav obilno obogateti. Ker taki imajo skerbeti za korist svojih krušnih gospodov (se vé, večí del judov) in ob enem za korist občinstva ali sploh naroda, ker so pogosto srenjski svetovavci ali poslanci ob enem; torej so že celo „liberalni“ časniki večkrat rekli, da se poslancu, srenjskemu možu ne spodobi omenjenih služb sprejemati. Znani poslanec Šindler si je po taki poti natepel denara, da je 10. apr. 1869 kupil kraljevi grad Leopoldskron pri Solnem gradu za 50.000 gl. ... Ako vsakdanji človek kaj tacega sliši, mu serce zakipi, ker sam morebiti nima groša v žepu; ali da se mu serce ohladi, mu judovska pečnica črnega dima in pisanega plamena precej pokaže na kacega škofa in kriči mu: „Vidiš, Janše, uni-le mož ima po deset tisuč na leto! in Janez se še bolj jezi, ker nič ne misli, da ga je jud z dimom napuhal, — ne pomisli, da se mu 200 „verwaltungs-rathov“ za herbtom smeja, ki imajo po tri-, štirkokrat več na leto kot marsikak škof. In kako velik del uni, kako pa škofje denar obračajo? —

Še daljni premislik v tem zvezku so „judovski in nejudovski milijonarji.“ Pripoveduje se tukaj, kar pišejo o prvem bogatem judu Rothšildu, ki je 15. nov. 1868 v Parizu umerl in zapustil strahovito premoženje, akoravno je njegov oče pred sto leti bil začel barantati s culico na rami. Neki francosk list namreč je pravil, da njegov denar, ako se dá na posodo po pet od sto, daje samo obresti na vsaki dan po 125.000 gl. Drugi so ga na manj cenili... Pa bo kdo rekel, reveži živé od tacih bogatinov. Poglejmo. Vdova tega Rothšilda, njegova vélika dedinja, je dala ob njegovi smerti 2000 frankov za uboge v Parizu. To je tako, pravi „Augsb. Postztg.“ kakor ko bi kdo, ki je podedoval 45.000 gl., dal dvajset soldov vbogajme in bi to po časnikih razglasil. — Letos pa je umerl drug Rothšild, in „Morgenpost“ pravi, da je dajal prav veliko denara za podobe, konje, lovske pse, kočije in hiše; o ubožnih nič ne pravi „Morgenpost“; bogastvo njegovo znaša čez tisuč milijonov. — 4. maj. lani je umerl na Dunaju „ubogi Sina“, ki mu je premoženje neslo vsak dan 200 gl.; „ubogi“ se je pa zato imenoval, ker njegov brat poseduje 80 milijonov. L. 1866 je umerla v London-u judinja Montefiore, ki je zapustila čez petnajst milijonov premoženja. — Pred dvema letoma so soštevali, da judovska združba Pereira bi bila móгла naj manj šestdeset milijonov porazdati, ako bi bili ti gospodje hotli poverniti denar,

ki so ga izcuzali od občinstva po krivici pri „kreditu Mobilier-u.“

Novi dunajski „Tagblatt“ je 4. apr. tega leta nekega dunajskega denarničarja imenoval „zapovednika čez milijone“ in pravil, da za reveža ni hotel ne 30 gl. dati. Bila je pa hči tega bankira na nekem plesu in imela je naročnik, ki je bil sam cenjen na 4000 gl.

Sedmere judovske bankovske hiše, ki jih je knjižica omenila, imajo premoženja nad dva tisuč milijonov gld. Verh omenjenih bogatašev pa je samo na Dunaju naj manj ducat nekeršanskih bogatih tergovskih hiš, v katerih se govori o tisučih kakor reven pošten rokodelec o soldih.

Priprost kak Janševca ima zopet dim okrog obličja, in skoz-nj gleda morebiti na kako cerkev ter misli: koliko dražih reči je nepotrebnih skupaj v tej cerkvi! Dobroserčni Janše ravno ne vé, da naročnik judovske milijonarske hčere je bil večji cene kakor pa velikrat vsi parametri kake velike mestne cerkve, in da cerkve po kmetih kake cele dekanije bi s svojimi dragotinami tistega edinega naročnika ne mogle kupiti. In vender so maličkosti teh cerkev v Božjo čast in v spodbudo vernega ljudstva; omenjeni naročnik pa služi le v čast judovske bankirske hiše.

Poslednji oddelek te knjižice govori o velikih zapravljalnicah po mestih, ki z malim trudom tisuče na leto pridobé in torej ravno tako lahko in brezvestno denarje zadegujejo za nič, ki bi se zamogli bolje obračati, in s katerimi bi se cele držine dale oteti nesreče in smerti. Ti zadegovavci so med velikimi kazališkimi pevci in igravci. Neki pevec v Parizu ima po dvanajst tisuč frankov na mesec; neka pevkinja v Londonu za vsako posamezno pevsko predstavo petnajst tisuč gld.; neka plesavka v Petrogradu je en sam večer čez dve sto tisuč frankov priplesala; neka dunajska operna pevkinja je tirjala 24 tisuč, druga 18 tisuč, tretja 16 tisuč, četrta 14 tisuč, in neka peta 13 tisuč gl. na leto.

Še veliko tacega knjižica pripoveduje, vse po virih, ki so to naznanovali. Igravka Materna je predlanskim v „Karlovem kazališu“ na Dunaju imela obleko, ki je bila cenjena na 15 tisuč gld.; in lani je neka znana pevkinja tirjala sto tisuč frankov, da bi v dunajski opernici dvajsetkrat pela. Pevec Wachtel je za tri mesečno petje v nekem kazališu tirjal dve sto tisuč frankov.

Ali ni tako nezmerno zadegovanje pregrešno? Izgovarjajo se, da umetnost podpirajo. Umetnost spodbodo podpirati — to je gotovo hvale vredno, pa kakošna je to umetnost, ako nečimerna ženska skače, pleše, se po eni nogi verti in zato dobi po 20.000 gl. na leto, ali celo 200.000 frankov za en večer?! To hinvastvo pa veliko imenitnih zmožnost, slikarje, podobarje, stavbarje itd. pusti lakote poginjati, ko svoje mesene oči nad nesramnimi plesi pase in jih zato s tisuči kermi.

In taki zapravljalci se ne bojé in ne sramujejo držav zoper malo cerkveno premoženje dražiti, da naj ropa, kar so poštene, dostikrat ubožne ročice znosile za Božjo čast! — Ni čuda, da se na svetu pri takem počenjanju hudo godí, pa da sv. evangelijski razuzdanemu bogastvu s pogubo žuga. —

Gospodom frejmavrarjem je čez delj časa „Tagblatt“ zopet kompliment urezal s tim, da je govor nekega madžarskega frejmavrarja posnel, ki ima pojasniti: „kakošen pomen ima prosto zidarstvo dandanašnji?“ — Tudi nam, kakor Tagblattu, se zanimivo zdí: kakošen pomen ima prosto zidarstvo dandanašnji, in v to pojasnilo imamo pravličnih naznanil iz nove laške obljubljenе dežele. „Vaterland“ to-le pripoveduje bolj obširno: Iz očitnih porotnih obravnav v Raveni se skazuje, da smert generala Escoffier-a je bila že mesec pred storjenim hudodelstvom po skrivnih društ-

vih sklenjena. Znano je, da umoritev, ki se v beznici ali „loži“ sklene, se naloži kakemu mavtarskemu „bratu“, kateri mora kervavo delo doveršiti, če ne, pa njega samesa zadene kervava roka bezničarjev. Sodnija si ni upala svojih preiskav na to stran obračati, in obsodila je Cattaneo-ta na 20 let v ječo na delo. Odkar je bil v Kapri umorjen državni zavetnik, si v Raveni ne pajo več skrivnih družb dotakniti se. Namesto tega pa mestni svet podi usmiljene sestre iz mestnih bolnišnic. — Davki se pa v tem „presrečnem“ laškem kraljestvu še zmiraj povišujejo, in gotovo tudi manjši ne bodo, dokler bodo od „tagblattarjev“ čehljani prostožidarji tako gospodarili.

Kaj pa Tagbl. naznanja o madžarskih prostožidarjih? Govor omenjenega prostožidarja je povedal, kaj da je namen frejmavrarstva, namreč: „der Zweck der Freimaurerei besteht darin, ihren Theilnehmern die Möglichkeit zu gewähren, dass sie bei zeitweiliger Abstreifung der konkreten Formen des Staates und der Kirche, Reinmenschliches anstreben, und das, was sie in diesem durch Simbole versinnlichten idealen Reiche als zweckentsprechend erkennen, auch im Leben zur Geltung bringen.“

Ste že slišali kdaj tacega „galimatija?“ To bi se nekako reklo: „Namen prostožidarstva je v tem, svojim deležnikom zmožnost podeliti, da začasno snamejo združene oblike države in cerkve ter se za to prizadevajo, kar je zgolj človeško, in da to, kar v tem z znamenji pojasnovanem izmišljenem kraljestvu spoznajo ko namenu primerno, tudi v življenji zveršujejo.“

Ne vemo, kakošno definicijo ima karbonarstvo v Raveni, gotovo pa je, da so bili takrat „sneli oblike države in cerkve,“ ko so „namenu primerno spoznali“ generala Escoffier-a vsmertiti, akoravno ta prizadeva ni „zgolj človeška,“ kakor unega madžarskega prostožidarja, ampak „zgolj satanska.“ — Rekel je še: „Ni nam treba zagovarjati se zoper obrekovanja, da so prostožidarji rovarji, bogotajci, satanovi aposteljni, s kakoršnimi nas pita marsiktera revna sužnja duša. Taki verdummungssystemovi vdarci po vetru nas ne morejo zadeti.“

Srednje šole. Dijaki iz srednjih šol se ob delavnikih še zdaj ne vodijo k sv. maši; tudi prošnji ali križev teden, kadar so verni starši pri cerkvenih obhodih ali procesijah prosili vsakdanjega kruha, svoje sv. maše niso imeli, temuč dergnili so po navadi šolske klopi. „Pa vsaj križev teden, ako jih že k procesiji ne pustite, jih peljite k sv. maši — smo djali nejevoljni —, drugač vam popolnoma odrevenijo, za bogoslovje gimnazijalci ne bodo, in vi učitelji pletete morebiti sami sebi šibo!“ In kak odgovor smo dobili?

I. Od neke strani se nam je reklo: „Da dijaki celó prošnji teden sv. maše niso imeli, temu vzrok so terdovratni katehetje, kateri je služiti niso hotli, da si ravno so nekteri profesorji z ravnateljstvom vred jo zahtevali.“ — Na vprašanje, kako je to razumeti, pa se nam je od druge strani povedalo tako-le: Učenci so imeli šolsko sv. mašo navadno po zimi in po letu. Ranjki Nečasek se je s katehetom obernal do vélikega škofijskega namestnika Kosa, naj smejo v terdi zimi dijaki z mašo prejenjati. Prejenjevali so po tem po dva ali tri mesce; to šolsko leto pa so jeseni že po vetru, ki je tedaj pihal z Dunaja in nemškega Gradca, mnogi učitelji po ravnateljstvu zahtevali v prošnji do deželne vlade, naj se popolnoma opusti šolska maša. Zima pojenja, a vlada ne odgovori. Katehetje prosijo, naj se šolska maša prične, ali namesti tega ponovijo profesorji neki omenjeno prošnjo s pristavkom, naj se tudi navadne procesije pustijo, le še sv. Rešnjega telesa dan se hočejo vdeleževati!*) Med tem popraša prečast. škotijstvo

*) Kolika milost!

pri deželni vladi, po kateri pravici se je ustavila navadna šolska sv. maša; ali vlada ne odgovori ne bele ne černe, nasprot pa ukaže gimnazijskemu ravnateljstvu, naj se zmeni o tem s škofijstvom, in vsled tega je preč. škofijstvo velélo, da se naj spolnuje doslej naukazani red. A temu se šolsko ravnateljstvo ustavi in — ta reč stoji še danes. Res je, da so zahtevali nekteri prošnji teden skupno sv. mašo; ali kakor so se oni ustavili škofijstvu, tako so se jim ustavili katehetje, dokler jim ne ukaže drugač škofijstvo ali dostojna gosposka. — Ali se sicer ne bi utegnili reči, da se po unem ravnanji motiti ima cerkev in šola (t. j. učenci) in svet sploh? Nekoliko pobožnosti, nekoliko učenosti, nekoliko prostosti, kako se to lepo glasi! V sedanjih okolisinah pa se to pravi le služiti dvema ali celo trem gospodom. Res jih je ravno iz polpretekle dobe mnogo premnogo, ki bi — sami ne krop ne voda — bodisi v cerkvenem bodisi v narodnem oziru stregli radi vsem; ali sv. pismo pravi, da dvema gospodom se ne more služiti. Dvalizem se doveršuje tudi tu in geslo bode: Aut — aut t. j. Ali na desno ali na levo!

II. „Drugač vam popolnoma odrevenijo.“ — Res je; bati se je! Noga, ktera vzlasti na merzlem delj časa pri miru stoji, oterpne ali odrevení, da je človek skor ne čuti in le polagoma jo spet oživí; pamet, ako se vseskozi ne krepí in ne vadi, peša; tako tudi volja, ako se vedno ne vzbuja in ne povzdiguje, slabí in naposled oterpne. Kaj pomaga, če učenec tudi prav dobro iz glave zná verske resnice in pravila, ako mu je pa sercé merzlo in se mu volja za-nje ne pridobi in ne vname! K temu posebno veliko pripomore katoliška služba božja. Cerkev že sama na sebi, skupne ali posebne molitve, spodbudno petje, pred vsem daritev sv. maše, kako blaži in povzdiguje vse to mladega človeka! Dasi tudi nekteri pridejo v cerkev vnémarni in razmišljeni; ali — viditi jih mnogo v duhu zbranih in pobožnih, jih to več ali manj poprime in dostikrat pridobi. Ako se vodijo ob delavnikih v cerkev in vadijo pobožno biti pri sv. maši, spolnujejo to ob nedeljah in praznikih tem zvesteje. Kolike vrednosti je daritev sv. maše sama! Brez nje bi bila katoliška cerkev to, kar je protestantovska, t. j. le neka šola. — Nočem naštevati tu prevelikih milosti, ki nam prihajajo iz sv. maše; omenim naj le, da si učenci pred šolo v cerkvi pri sv. maši nekako zberó in okrepčajo duha, kateri je potem pripravniši za druge duhovne dela, za razne vede in nauke. Kakor nekoliko bolj praznji se zdijo tedaj učenci v šoli; brez sv. maše pa postajajo bolj hodnji, in bati se je, da ne bi za učenje sploh bolj odrevenéli in okamneli! — Skupna služba božja budí tudi neko bratovsko vzajemnost, češ, vsi — veliki in mali — prihajamo z učitelji vred v hišo božjo; sej smo vsi res ena družina Gospodnja, součenci, bratje med seboj.

Nesrečna misel je toraj, da naj se opusti šolska sv. maša, in sicer pri učencih iz srednjih šol, kateri takih verskih in cerkvenih pripomočkov vse bolj potrebujejo mimo dečkov iz nižih ali prvih šol. Sami v letih, kadar se naj hujše glasijo slabe nagnjenja, sedanji čas vidijo in slišijo in čitajo slabega veliko več, kakor nekdej, dokler ni bilo tolikanj vnanjih skušnjav po zanikarnih knjigah, hudovoljno pohujšljivih časopisih, družbah itd. Učijo se sicer veliko, toda marsikaj tudi v duhu sedanje katoliški veri in cerkvi neprijazne dobe. Ali se je po tem takim čuditi, da se tudi šolska mladina, sploh lahke misli in sama po sebi bolj k hudemu nagnjena, v lepi besedi in lični podobi, pri toliko slabih izgledih za-njo naglo pridobi! In čim bolj se opušajo vnanje cerkvene službe ali duhovne vaje, tem bolj ginejo dobre čutila, gine čednost in vernost; človek v nčmar puša

verske dolžnosti, na sercu in v duhu odrevení za cerkev in za Boga. To se kaže na pr. pri dijakih na visokih šolah; tega se je bati v prihodnje že vsrednjih. Po tem se človeštva Bog usmili! Upajmo le, da se z njegovo pomočjo odvernejo vsaj na Slovenskem te prežalostne prikazni in se nam skoraj poverne nada bolj vesele prihodnosti!

Nova britkost liberalcev. Ker so bili une dni tirolski narodni možaki Jäger, bar. Depauli in dr. Graf prišli na pogovor s češkimi vodji v Prago, se liberalci v novo tresejo pred „konkordatom,“ češ, da se bode v vsi svoji veljavi povernil. Bolj verjetno se zdi „Pressi,“ da glavna pogovorna snovina so bile poslednje leta dane cerkvene postave. — Naj že bo, kar je, toliko je gotovo, da Tirolcem so verske in cerkvene zadeve poglavitne in perve, kar imajo vsakemu poštenemu katoličanu biti. Drugo gotovo je, da država ne bo vmirjena in vravnana, dokler cerkvene zadeve ne bodo v naravnem stanu, dokler cerkev ne bo v posestvu pravice, ki ji gredo po Bogu in po njeni lastnii. Kar Tirolci mislijo in tirjajo, to tirjajo vsi katoliški avstrijski narodi v svoji večini. In če se morebiti zdaj mnogi svoje dolžnosti še ne zavedó, se bodo zavedali toliko bolj, kolikor bolj se bodo cerkvi pravice hotle kratiti.

Svitli cesar Ferdinand so podarili za cerkev v Krašnji 300 gl. in ravno tako za novo farno cerkev v Hotederšici 600 gl.

Iz Bovca 17. maja. Naš terg žaluje. Pobrala je nam po tatinsko nemila smert na 15. t. m. pobožno gospo, blago soprogo tukajšnjega g. župana in c. k. poštarja — nepozabljivo Katarino Zorč — rojeno Doljak, iz Solkana — sestro izverstnega g. Matija Doljaka — župana solkanskega. Mertud jo je zadel ob 3 popoldne. Ko mertvaški zvon zapoje, se vse ljudstvo v glasni jok spusti, zlasti ubogi, ki vpijejo, da so „mater“ zgubili. Danes je bil pogreb. Trume domačih iz vseh stanov so jo k grobu spremljali, c. kr. tukajšni vradniki — celo nekteri častniki, ki se po naključbi tu znajdejo, so ji poslednjo čast skazali, da ne govorim od častivcev ranjce, kateri so iz bližnjih in daljnih krajev celega bovškega okraja v obilnem številu semkaj prišli ter žalostni za blagim merličem stopali. — Naj bode vsem znancem v molitev priporočena! R. I. P. Bodimo vselej pripravljani, ker ne vemo ne ure, ne dneva . . .

K . . . a.

Iz Rima. (Dalje.) Kristjanje vsih časov so sosebne cerkvene praznike in imenitne verske dogodbe tudi z zunanji posvetnimi slovesnostmi na znanje dajali. Tako se je razodevalo znotranje veselje tudi od zunaj, in s tim je bila od cerkve vselej podpirana umetnija. Tako tudi v Rimu še zmerom umetniki imajo svojo podporo, bodisi v podobarii, slikarii (malarii), zidarii itd. Sosebno arhitektura ali stavbna umetnost se je v Rimu na toliko stopnjo povzdignila, kakor nikjer drugod ne; viditi je tam naj krasneje naj mogočniše stavbe. Med drugimi je kupla sv. Petra zidovje, ki je res čudovito. Bazilika sv. Petra je 100 sežnjev dolga, 36 sežnjev široka, 30 sežnjev visoka, — tedaj vsa kakor kaki precej veliki grič, — in verh tega strašnega zidovja se vzdiguje mogočna, zgor cerkev sama na sebi 50 sežnjev visoka, in 26 sežnj. široka kupla, ki ima v okrožju 102 sežnjev.

Da bi tedaj to mogočno zidovje, postavljeno nad grobom sv. Petra, se pokazalo v vsem svojem veličastvu, jo velikonočni večer razsvetlijo s 4400 svetilnicami, ki so po stebrih, po pascih (simsih) in oknih tako razpostavljene, da je po noči tako dobro ali pa še lepši ko po dnevi viditi celi obris in vso stavbno umetnost, ki je zaznamovana z verstami lučic. Ob četerti na deset zvečer 400 delavcev, razpostavljenih po nevarnih višavah kuple, ima to opravilo, da prižge naglo ko bi trenil

vsih 4400 svetilnic na enkrat, in viditi je, kakor bi neutegoma vsa kupla bila sozidana iz čistega zlata. Razsvitljeno pa je čelo ali sprednji del bazilike kakor tudi podolgasto-okrogli mostovž ali stebrovje, ki obdaja veliki prostor sv. Petra s svojimi 284 okroglimi in 88 štirioglatimi stebri.

Veliki ponedeljek pa napravi rimsko starašinstvo (mestna gosposka) na svoje stroške (4000 škudov) tako imenovano girandolo ali umetni ogenj.

Precej ko se pride na zgornjem kraju Rima skoz mestne vrata v mesto, se vidi tu na levi strani grič „Pinčijo.“ Verh tega hriba, ki ima višavo kakih 18 do 20 sežnjev, so sprelepa sprehajališča, drevoredi, vertovi, po katerih se sprehajajo Rimljanje peš, pa tudi dostikrat brezštevilno naj lepših vozov je tu viditi. Tu je godba vsaki teden dvakrat, tu se shaja vsa višji gospoda; od tod imaš spregled skoraj čez ves Rim.

In tedaj napravijo veliki ponedeljek umetni ogenj, ki ga je viditi v vsih krajev Rima, sosebnost iz vsih višjih dvoran in biš. Med družim je bilo sprelepo viditi mesto Jeruzalem, sestavljeno iz samega pisanega (mnogobarvanega) ognja s svojim obzidjem, svojimi mošejami ali mohamedanskimi cerkvami itd. Popisati take reči ni mogoče, gledati jo moraš, ako jo hočeš zapopasti. (Dalje nasl.)

Iz Rima. Očetje vesoljnega zbora so imeli kongregacijo v Šen-Petru v petek in v saboto (13. in 14. maja). Pervi dan je sv. mašo bral nadškof Bariški (kjer je truplo sv. Miklavža pokopano). V tem zboru so bile prošnje mnogih škofov, ki želijo iti domu k svojim čedam, kakor pravične spoznane, in zbor je dovolil njih želje, ter prošnje sv. Očetu v poterjenje predložil. Pretresovalo se je potem nekoliko disciplinarnih reči — in tudi zastran vere zaostale še od poprejšnje predloge, ki se niso doveršile v tretji vesoljni seji. Pred kongregacijo v saboto je sv. mašo bral nadškof iz Granade na Španjskem Monzon y Martins.

Dne 16. maja so sv. oče v cerkvi Marije angelov razdelili z lastno roko darila in poslavitve vsim tistim kupcem in umetnikom, ki so s svojimi umetnijskimi rečmi, ki so jih v razstavo cerkvenih reči v Rim prinesli, — soseben napredek v umetnosti na znanje dali.

Pelnovec.

Razberzdanost se neznansko množi. Tako tožijo v Ameriki, pa tudi pri nas je taka več ali manj. Toda utépa se mnogim že hitro po pregrehi. Ravno tisti gospodje in gospodiči, ki učijo, priporočajo, množijo razuzdanost in nepokoršino zoper cerkev, njene zapovedi in njene priserčne želje, imajo dostikrat največ terpeti od razuzdanih lastnih otrok, od razberzdane mladine in sploh od razposajenih ljudi. In ti možje, ki razuzdanost za svobodo priporočajo, se potem strašno jezé, češ, kako divjaška in neotesana je mladina. Ali verjemite gospodje, to so še le začetki; goditi se utegne vam še vse huje. Ne rečemo tega kakor da bi vam privošili, ker vemo, da vsak razberzdanec greši, kakor tudi vi še huje grešite, ker učite razberzdanost zoper vero in cerkev; temveč to rečemo, ker vemo, da je to naravna pot, da se je vselej tako godilo, da hudobija sama sebe tēpe, in „v čimur kdo greši, v tem je kaznovan;“ kdor svojo mater cerkev privleče do praga, bodo njega drugi razposajenci čez prag vergli.

Vgnjezditi hočejo lažnjivi liberalci nekako misel med ljudi, češ, da je človek odmenjen k čisti neomejenosti in razberzdanosti, — da različnost med ljudmi ter podverženost pod pokoršino izvira le iz prederznosti in nasilstva posameznih ljudi. Rogovileži eni hočejo, da naj se človek kar k divjaški natoripoverne ter naj za-verže vsako pokoršino in podložnost. Kdo se bo takemu

nauku čudil pri tistih „učenih(!?!)“, kterim je vse človeštvo opičarija! Drugi so samopridni in strastni ljudje, ki vero sovražijo, in ti se le za to péhajo, da naj sleherni bode svetnim postavam brez vsake izjeme tudi takrat podložen, ako bi bile svetne postave božjim nasproti. To so državni „omnipotenclerji,“ ki jim je posvetna oblast čez vse, ker nobene druge, višje, čeznatorne oblasti nočejo spoznati. Velikrat pa so to le hinavci, ki bi radi najprej cerkev in vero v nič djali, da bi potlej še prestole časne oblasti prekucnili.

Toda vse to je brezpamet in hudobija. Vera in pamet tirja podložnost in pokoršino n. pr. otrok pod oblast staršev, učencev pod oblast učeni ov, varvancev pod oblast zapovedovavcev itd. itd., in tega noben svobodnik nikoli ne bo overgel. To je bilo in bo. Cigani sami, divjaki po Ameriki, Afriki si sami postavijo zapovednika, ker spoznajo, da le pod podložnostjo zamorejo živeti varno in mirno. Ravno tako so si celo nejeverniki postavljali za duhovne potrebe svoje duhovne, kterim se je vse podlagalo, akoravno so bile te oblasti lažnjive in izmišljene; vse kaj drugega je podložnost in pokoršina v pravi, od Boga razodeti veri, v kateri vsak velja za „nevernika in očitnega grešnika,“ kdor cerkvi pokoršino odreče, in prejel bo plačilo luciferja in njegovih puntarskih tovaršev.

Razgled po svetu.

V Bosni je samostan trapistov prejel od družbe čistega spočetja 1000 gl. Svitli cesar Ferdinand s cesarico Marijo Ano podpirata ta samostan z obilnimi darovi. (Kat. list.)

V Damasku je že 7 lét med mohamedani verska ločina, ktere priverženci so zapustili Mohameda in verujejo v edinega Boga, kateri plačuje in kaznuje. Imenujejo se sami „Sciitli,“ so pa res nekaki jutrovi „Puzzejevci.“ Mnogi izmed njih po Damasku in po drugih mestih se že od nekaj časa približujejo keršanstvu, zlasti katoličanom, in želé se soznaniti z evangelijem. V velikem damaškem predmestju Midanu živi do 200 duš nove ločine. Neki mladeneč je jel očitno in brez strahú praviti, da je kristjan, in hodi k greškim katoličanom v cerkev. Ljudje so pričeli močno prihajati v samostan k č. o. Emanuelu Fornerju, pa vender s previdnostjo, ker znana je mohamedanska prenapetost. Učijo se iz katol. katekizma v arabskem jeziku. Ko so čitali, koliko je Zveličar terpel, so se jokali. Katehumeni ali pripravljanci za kerst so tako serčni, da se nič ne bojé preganjanja, ječe in smerti za Jezusa. S tim se zлага, kar je že pred več leti nekdo svetoval v prid mohamedanov; kdor namreč želi zanje kaj dobrega storiti, utegne vsak dan moliti očenaš in česenamarijo s pristavkom „O Jezus, zavoljo svoje sv. smerti na križu se usmili ubogih arabov in turkov!“ Ponavljal sem to molitev na Jutru in v samem Damasku, kjer je zdaj veselo to gibanje, zato mi je zadeva toliko znamenitiši. — Velika je gorečnost med temi novinci. Eden izmed njih, Šejh Saïd, bogat mož in učitelj mohamedanskega prava, je vzel seboj nekaj keršanskih knjizic, odšel z doma, najberže z namenom drugod učiti. Drugi hočejo prodati posestvo in se drugam preseliti, kjer bi bili varni. V kaki nevarnosti bi vsi pobegnili na goro Liban. — Gotovo prosi za spreobrnjenje tega prebivavstva sv. ap. Pavel, kateri je kako četert ure od tega mesta proti izhodu bil s čudežem k spreobrnjenju opominjan, v Damasku samem pa je sprejel sv. vero. Na mestnem obzidju pa kažejo še zdaj tisto mesto, kjer je bil pozneje od vernikov v košu spušen čez zid, da je odšel preganjavcem.

V Parizu se tudi po zaupnici, ki jo je večina narodna undan dala Napoleonu z glasovanjem, noče mir vterditi. Ponovile so se rogovilstva 11. t. m. na večer,

ki jih je mógl vojaštvo zatrei. Bilo je zopet prelivanje kervi in mnogo jih je pozapertih. Ta nesrečni Pariz neprenehoma rogovilstva kuha. Devetdeset lét je minulo, odkar so prvo rogovilstvo skuhali in potem ne pusté več, da bi vlada mirno prehajala od očeta na sina. Jakobinarji so umorili kralja, potem so se davili med seboj, Napoleon I je po svojem gospodaril in rogovilil. Burbonovci so bili od freimavrarjev pregnani; z Lud. Filipom so skrivne družbe obravnale, druga republika je bila odpravljena, nastopilo je cesarstvo tretjega Napoleona, za katero pa tudi rogovileži ne marajo. Ti ljudje sami prav ne vedo, kaj hočejo. Marsikteri hočejo, da bi imeli taki zakon kakor voli in krave, konji in mezgi, kozli in jarci. Mnogi ne marajo sploh za vero in cerkev; ne pomislijo pa, da tudi svet, ki jim morebiti danes še k njih odpadu ploska, jutri ne bo nič več zanje maral. Koliko so kričali lagoja laškemu odpadniku Passaglia-tu! Pa kmali je mógel v kot, in zdaj — menda živi kakor spokornik v nekem samostanu, nihče zanj ne prása; hosano so vpili pred malo mesci Hijacintu, ki je veri in samostanski obljubi nezvest postal. In zdaj? Kdo misli nanj, ko živi kot priprost abbé pri svoji sestri v Parizu in piše neki čisto neznamenit listič. Kdo prása več za Kavurja, Mühlfelda in toliko družih? Zveličanje po smerti in res neumerljivo slavo že na zemlji bi si mnogi pridobili, ako bi cerkvi in veri zvesti ostali; s svojim odpadom pa oboje zaveržejo. Če vi cerkveni sovražniki sto- in stokrat tajite, če si z egiptovsko temo ogernete oči, da bi resnice ne vidili; vse nič ne pomaga: želi boste, kar zdaj sejete!!

Iz Ljubljane. Prečast. gosp. dr. Pogačar so se 23. t. m. iz Rima v Ljubljano vernili.

Dobrodelnost katoliške družbe. Med drugimi oddelki ima katoliška družba tudi „dobrodelni oddelek“, pri katerem zlasti usmiljene góspé in gospodičine, pa tudi gospodje, kakor „djanski udje,“ pozvedujejo za v resnici ubožne deržine in posamezne osebe ter jim potem prinašajo od katoliške družbe sprejete pomočke. Bile so že tri seje, v katerih se je obilno denara revnim po taki poti odménilo in poslalo. Marsiktera grenka solza se je že v tem kratkem času v sladko hvaležno solzico spremenila in se še bode, ako Bog dá svoj blagoslov. Zgodilo se bode gotovo še veliko več, kadar se ta reč med občinstvom bolj razznani in se bo več delavnih udov zadevnih shodov v dvorani katoliške družbe vdeleževalo. „Delavni ud“ zamore tukaj biti vsak ud katoliške družbe ter se vdeleževati shodov in posvetov, kateri so od 19. majnika naprej vsacih 14 dni. Taki posveti za pomoč revežev in delitev pomočkov bodo tako-le: 2. 17. in 30. rožnika, 14. in 28. mal. serp., 11., in 25. vel. serpana, 9. in 22. kim., 6. in 20. vinotoka (okt.), 3. in 17. listop. — in sicer vselej ob 3 popoldne.

Da se morejo dobrote skazovati, je treba pa tudi virov, po katerih se dobivajo pomočki, bodi si v denaru, obleki itd. Darovanje na Rožniku undan je bilo mnogim revežem pomoglo. Ni se moglo torej nekterim góspém odreči, ki so želéle imeti zopet sv. mašo na Rožniku (blezo, ker se njih dosti prvi pot ni vdeležilo), pri kateri bi se obenem dala prilika za reveže kaj podeliti, komur je drago. Spolnil jim je torej željo zadevni odsék ter določil sv. mašo na zadnji dan majnika o 8½. Opomnimo naj tukaj, da družba prav hvaležno sprejema tudi staro obleko ali kakoršno si bodi robo itd., ki jo potem za reveže obrača. — Ne moremo tukaj zamolčati, da je v serce zaboletelo vsacega pravega uda katoliške družbe, kateri je bral undan v „Slov. Nar.“ nevljudni napad na gosp. predsednika s podpisom „En ud kat. družbe.“ Odbor,

ki ne vidi tako černo, kakor uni dopisnik, je nedavno zaupanje izrekel svojemu neutrudljivo delavnemu in skerbnemu predsedniku, ki je družbo na dan spravil, kar je ravno nasprotno temu dopisu. Ako se besednica zdaj spomladi slabo obiskuje, zato družba sama še ne peša. Če je nekaj udov odstopilo, kakor pri vsih družbah, pristopujejo drugi. Naša dolžnost je ljubezen in edinstvo ter keršanski mir med stanovi razširjati, ne razpora sejati.

Zakrament sv. birme se bo delil binkoštna praznika v stolni cerkvi v Ljubljani po navadi, t. j. v nedeljo dopoldne in popoldne, in v ponedeljek dopoldne.

Deželni zbori so razpušeni, razun češkega, in v kratkem se imajo nove volitve razpisati. Da so Čehi izločeni in imajo zopet v kujavi ostati, to najberže ne bo koristilo ne Nemcem in ne Slovanom, — vse lahko da še naj manj Čehom samim. Uboga Avstrija! — Deržavni se izgovarjajo s tim: Potocki se je prepričal, da Čehi nikakor ne pojdejo v deržavni zbor, torej se mu je nepotrebno zdelo češki deželni zbor razpušati in novega voliti. Novi deržavni zbor bi imel tedaj Čehé ali pridobiti, ali pa mem njih prestopiti k svojemu pravilu. Po tem takem bi obravnave s Čehi še ne bile do obupnosti pretergane. — Zraven tega Beust obeta, da bližnji deržavni zbor ima razširiti avtonomijo (samoupravo) vsih dežel in neposrednje volitve v deržavni zbor pospeševati.

Sedanje ministerstvo je zdaj pokazalo, da hoče biti „verfassungstreu“, zidati na decembersko vstavo. Razodelo se je pa precej pri Čehih, da to ne gre. To bi bil Potocki tudi Giskru lahko pustil, sej je zamogel vediti, da po tej poti s Čehi nič ne opravi.

Milovati moramo, da pri vsih poskušnjah in obravnavah katoličani, cerkvene pravice in tirjatve niso nič omenjene. Gotovo pa je, če se tudi z vsimi spravijo, ne pa s cerkvijo, bo toliko opravljeno kakor nič. — Toliko bolj je torej potrebno, da se pri novih volitvah izvolijo narodni in odločno katoliški možje, ki se bodo vedili pognati z verlimi Tirolci vred tudi za verske in cerkvene pravice. Na to se je treba precej pripravljati, ker nasprotniki bodo gotovo tudi zgodaj sejali svoje seme.

Češki listi se močno hudujejo nad ravnanjem gr. Potockega. Konservativni Tirolci se moško poganjajo za pravice Slovanov. K temu je prišel tudi od graških katoličanov prof. Maasen v Prago na besedo. Po tem takem se zbira nova opozicija, ki utegne Poljake dobro odvagovati, ako bi šli svojo pot.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Lokalija Babno polje je razpisana 21. maja. — Prestavljeni so čč. gg.: Anton Škufca iz Šmartnega pri Litiji v Prem; Jak. Kallan od Križevega pri Kostanj. v Šmartno; Fr. Štupica s Svibnega v Polhov gradec; Fr. Pleško iz Sodražice v Stari terg pri Ložu; Val. Pečnik iz Drage v Sodražico; Jan. Lunder z Razdertega v Ternje, slavinske fare; Lovro Rozman iz Dolenje vasi v Staro loko.

Dobrotni darovi.

Za Marijno družbo. G. J. K. vik. v št. V. posl. 20 gl. (Opomba. Za katero Marijno družbo?.. Čistega spočet. na Dunaju?.. Če za kako drugo, blagovolite naznaniti. Vr.)

Za Božji grob v Jeruzalemu. G. J. K. vik. posl. 15 gl.

Za afrik. misijon. Z Gorjan 2 gl. — G. J. K. vik. v št. V. 6 gold.